

Piliečių atsakas į dezinformaciją

Naudingų praktinių patarimų, kaip kovoti su dezinformacija, pateikiama leidiniuose „2020 m. dezinformacijos paneigimo vadovas“, „Taisyklės, kaip tvarkytis su dezinformacija“ ir „7 būdai, kaip apsisaugoti nuo dezinformacijos“ (Arizonos valstijos universitetas).

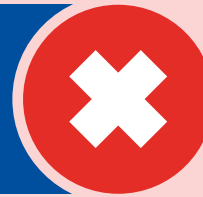
References:

¹ *The Debunking Handbook 2020*
<https://skepticalscience.com/docs/DebunkingHandbook2020.pdf>

² *Rules of Engagement for Handling Disinformation - 2022 edition*
<https://ec.europa.eu/eurostat/documents/3859598/14279253/KS-GQ-22-003-EN-N.pdf/d0017a54-e394-3887-d4ce-875aea0606fe?t=1643963795410>

³ <https://news.asu.edu/20200407-solutions-7-ways-protect-yourself-against-misinformation>

KO NEDARYTI

Tiesiogiai bendrauti su dezinformacijos skleidėjais, pavyzdžiui, socialinėje žiniasklaidoje

taip tampate pažeidžiami kontrapuolimų, pavyzdžiui, kaltinimų „melagingomis naujienomis“, ir išprovokuojate dar daugiau atakų.

Pakartoti dezinformacijos turinį („mitą“) ir jį taip įvardinti, prieš pateikiant teisingą informaciją ir teisingus duomenis

tai gali būti sąmoningai panaudota kaip pateiktos dezinformacijos patvirtinimas, sumažinti objektyvių faktų galią ir argumentacijos bei pozicijų veiksmingumą.

Skubėti atvirai atsiriboti nuo kaltintojo naratyvo, jei pasipiltų neigiamų išpuolių virtinė

vietoj to kruopščiai suplanuokite tolesnius veiksmus, kurdami patikimus, gerai dokumentais pagrįstus atsakymus.

Tiesiogiai paminėti dezinformacijos žinutę ir (ar) skleidėjo pavardę, kai tai nėra būtina.

Bijoti paneigti dezinformaciją

nėra įrodymų, kad paneigimas sukeltų atvirkštinį efektą, išskyrus ribotas aplinkybes, kai kvestionuojama žmonių pasaulėžiūra.

KĄ DARYTI

Atkreipkite dėmesį į tai, iš kur gaunate naujienas

jei jos gaunamos iš socialinės žiniasklaidos („Facebook“, „Instagram“ ar „X“), žinokite, kad jos gali būti neteisingos. Paklauskite savęs: „iš ko tai sklinda ir koks yra kontekstas?“ Jei perskaitytame straipsnyje pateikiami kaltinimai, paklauskite savęs: „kam tai naudinga? Kokia yra pagrindinė šaltinio medžiaga?“

Jei informaciją gaunate iš socialinės žiniasklaidos, patikrinkite pirminį šaltinį

patikrinkite paskyrą, ar tai patikrintas žiniasklaidos šaltinis. Patikimi žmonės paprastai į savo biografijas įtraukia informaciją, kad sustiprintų savo patikimumą. Bendraukite tik „saugiose platformose“ su patikrintomis paskyromis ir patikimomis paskyromis.

Naujienų straipsniuose išnagrinėkite šaltinius ir tai, kaip jie traktuojami ir nurodomi

žurnalistai, dirbantys tradicinėse naujienų agentūrose, turi profesinės etikos gaires ir tvirtina savo šaltinius. Derėtų skeptiškai vertinti straipsnius, kurie priklauso tik nuo nenurodytų šaltinių be jokio patvirtinimo.

Skaitykite ne tik antraštę

svarbu perskaityti visą istoriją, labai dažnai antraštės būna klaidinančios ir skirtos ne tam, kad jus informuotų. Antraštės tikslas – priversti jus spustelėti nuorodą arba nusipirkti laikraštį.

Gaukite naujienas iš įvairių šaltinių

žmonės turėtų pasitikrinti papildomuose naujienų šaltiniuose, kad patvirtintų perskaitytą informaciją.

KĄ DARYTI

Stebėkite savo emocines reakcijas

jei perskaitę ką nors reaguojate itin emociškai – pasipiktinate arba be galo džiaugiatės – tai aiškus ženklas, kad turėtumėte patikrinti kitus šaltinius, jog įsitikintumėte perskaityto teksto teisingumu. Daugelis dezinformacijos pavyzdžių skirti ne informuoti, o sužadinti stiprią pykčio ar baimės reakciją.

Pastebėję dezinformaciją, kuria dalijasi jūsų bendruomenių nariai, geranoriškai ją pataisykite, neįžeisdami jų skleidžiančių žmonių intelekto

žmonės gali atsakyti pasipriešinimu arba jus užpulti, jei jausis įžeisti, ir iš principo įsitvirtinti klaidingame naratyve.

Jeigu nuspręsite atsakyti į dezinformaciją, atsakykite paprastai ir naudokite paprastą kalbą

turėkite omenyje, kad gali būti žmonių, kurie nelabai išmano konkrečią sritį arba kurie gali neskirti daug laiko jūsų žinutei perskaityti.

Naudokite aktyvią, pozityvią komunikaciją, būkite tiesūs ir glausti

atremdami melagingus teiginius venkite pabrėžti dezinformaciją. Veiksmingiau paaiškinti, kodėl dezinformacija yra neteisinga, nei tiesiog įvardyti ją kaip melagingą.

Skatinkite savo internetinių bendruomenių narius reaguoti į dezinformaciją

naudotojų pataisymai ir algoritmai (pvz., susijusių straipsnių, kuriuose yra pataisymas, rekomendavimas) gali būti veiksmingi mažinant bendruomenės klaidingą suvokimą reaguojant į dezinformaciją.

Padėkite savo bendruomenių nariams kritiškai vertinti internete matomą turinį

dalinkitės šiais patarimais ir priminkite žmonėms, kad dezinformacijos esama visoje socialinėje žiniasklaidoje.

Naudokitės perspėjimo tikrinimo ir (ar) faktų tikrinimo platformomis.

Naudokitės dezinformacijos aptikimo įrankiais, kad galėtumėte sekti bet kokio termino ar temos paminėjimus

šie įrankiai taip pat gali padėti nustatyti rėmėjus, kurie turi įtakos savo internetinėms bendruomenėms.

Tikėkitės, kad tas pats dezinformacijos naratyvas pasirodys dar kartą

dezinformacija dažnai būna atkakli ir ją reikia paneigti vėl ir vėl.

